СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 98. Джерзі Сіти, Н. Дж., пятниця, 1-го травня 1942. No. 98. Jersey City, N. J., Friday, May 1, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

В Конгресі Заповідають Довшу Дебату над Проєктами Президента в Справі Спинення Інфляції, та це Певне, що Вони Перейдуть - Совєти Вдарили у Бази, з Яких Хоче Гітлер Розпочати Проти-Совєтську Офензиву з України

ПЕРЕД ДЕБАТОЮ НАД ПРОТИ-ІНФЛЯЦІЙНИМ ЗАКОНОМ В КОНГРЕСІ

ВАШИНГТОН. — Послання президента Рузвелта до конгресу в справі нових проти-інфляційних законів як теж його вівтіркова промова, присвячена у великій частині внутрішньому фронтови Америки, викликали ріжні відгуки в конгресових колах. Заповідають, що законопроєкт стріне певну опозицію головно з фармерського бльоку, себто від конгресменів і сенаторів, яким ходить про задержання паритету перед впровадженням замороження цін. Фармерська група в конгресі є теж проти того, щоб уряд мав вільну руку у розпорядженні надвижкою фармерської продукції. Сенатор Томас з Оклогами, відомий фармерський лідер, заповів, що 7. травня ц. р. відбудеться у Вашингтоні спеціяльна конференція, присвячена цій справі. Та на загал сподіються, що законопроєкт дістане абсолютну більшість в конгресі та що президент перепровадить вцілости свою нову економічну во-[illegible]

ВАШИНГТОН ПРО ІТАЛІЙСЬКІ КЛОПОТИ

ВАШИНГТОН. — Урядові кола дуже пильно слідкують за тими поголосками, що виходять останніми часами з Італії. Вони є того переконання, що всі ці звідомлення про заломання моралі італійського народу, як теж про хаос в адміністрації, можуть бути свого рода димовою заслоною, за якою ховається мирова офензива Держав Осі. Догана Мусолінія, звернена в бік фашистівських префектів, твердять вашингтонські кола, не мусіла бути публичною, колиб вона не мала спеціяльної цілі. Що більше, ці вістки про італійські клопоти дивно сходяться з недільною промовою Гітлера, яку тут вважають за увертуру до мирової офензиви. Вашингтон має ще інші донесення з Швеції, Швайцарії та Туреччини про скоординовану акцію Держав Осі в напрямі миру. Тому то всякі звідомлення про уступлення Мусолінія, яке мало статися на домагання італійського короля, вважають у Вашингтоні за приграву до цеї мирової офензиви, яку сповидно провадить Гітлер, головно у відношенні до Англії та Америки.

НОВИЙ БУДЖЕТ ДЛЯ ПОТРЕБИ АРМІЇ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт підписав новий буджет в сумі $20,000,000,000 для потреб збройних сил Америки. Він рівнож приняв довший звіт від ґен. В. С. Кнудсена про ситуацію на продукційному фронті. Кнудсен мав сказати президентові, що назагал продукція поступає вперед, одначе ще не осягнено наміченої квоти.

ЗА ПЛАЧЕННЯ РОДИНАМ ВІЙСЬКОВИХ

ВАШИНГТОН. — Пол В. МекНот, голова федерального обезпечення, в письмі до військової комісії сенату заявився за те, щоб родинам (жінці й дітям) американських військових давано запомогу з державного скарбу. Його внесення передбачує $20 в місяць на жінку вояка, а $10 на кожню дитину. Зроблено рівнож застереження, щоб обтягнути $20 воякови на жінку та $5 на діти з його місячної платні.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ЗА ТЕ, ЩОБ ЖІНКИ БУЛИ В АРМІЇ

ВАШИНГТОН. — Пані Рузвелт пропонує, щоб проєктований Жіночий Помічничий Військовий Корпус був частиною американської армії. Як відомо в конгресі перейшов законопроєкт, щоб жіночі частини мали військові однострої та платні, одначе не були частиною збройних сил Америки. Пані Рузвелт заявила на пресовій конференції, що така постанова є нельоґічною. Коли жінкиноситимуть військові однострої, підлягатимуть військовій дисципліні та діставатимуть заплату, то вже краще зробити їх частиною американської армії.

ДЕНЬ МОРЯ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА 22. ТРАВНЯ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт призначив день 22. травня ц. р. „Днем Моря", який має відсвяткувати ціла Америка на знак пошани та вдячности тим американським морякам, що своєю геройською відвагою та пожертвованням захищають інтереси Америки на далеких морях. В тому дні всі публичні та приватні доми мають бути удекоровані державними прапорами. 22. травня є річницею відпливу першого парового корабля „Савана", який вирушив через Атлянтик 22. травня 1819. р. з Савана, Джорджія.

Заклик від Секретаря Скарбу

A MESSAGE FROM THE SECRETARY OF THE TREASURY

THE SECRETARY OF THE TREASURY
WASHINGTON

May 1, 1942

TO THE CITIZENS OF AMERICA:

This month a new campaign for the sale of War Bonds and Savings Stamps is under way throughout the Nation. It is the War Bond Quota Campaign.

It is urgently necessary that you double the rate at which you are now buying War Bonds and Stamps. This will mean the sale direct to individual Americans of War Bonds and Stamps to the amount of not less than one billion dollars every month.

One billion dollars a month is a national quota. It is equal to one-tenth the combined incomes of all Americans.

This money is needed to buy the tools of war for your fighting forces. It will not pay for all of them. Our war expenditures now are at the rate of about FOUR BILLIONS a month, and they are growing daily. But a billion dollars a month direct from the people will make all-out production possible. Without it we cannot do our best; without it we cannot put forth our full effort.

It is desperately needed for another reason. We can't fight a war and at the same time live and spend as usual. There are not enough goods to go around — the things we buy with money. If we go on spending at the 1941 scale, we'll be robbing the fighting man to add to our own comfort or pleasure. We'll be driving up the cost of living for all of us. We'll be imposing dire hardships on our neighbors.

What is asked of you is ten per cent of your earnings — a tithe for Liberty. It is not a tax; it is not even a contribution; it is a loan at interest, for your use and protection later.

Your Government asks you to cut down your expenditures, TO SAVE — your boys on the firing line and in the training camps, through your Government, ask you to save so that they may have what they need to win YOUR WAR for you — America asks you to save; to SAVE TO WIN THE WAR; to buy War Bonds and Stamps up to not less than ten per cent of your income.

Is Liberty worth it? Is Democracy worth it? Is America worth it? I think I know your answer.

FOR VICTORY BUY WAR

Sincerely,

H Morgenthau Jr

Це письмо вислав до цеї ґазети секретар Морґентав у Вашинґтоні. Подаємо його в інтересі квотової кампанії за Воєнні Бонди й горячо припоручаємо всім нашим читачам сповнити свою частину велитенської праці, звязаної з фінансуванням воєнного зусилля.

АМЕРИКАНЦІ ЗАТОПИЛИ ЯПОНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ

ВАШИНГТОН. — Департамент війни повідомляє, що американські гармати затопили японський корабель середньої величини в Манільському Заливі. Далі, комунікат згадує, що японці час від часу обстрілюють Кореґідор, як також виконують повітряні рейди. Та Кореґідор держиться й відбиває ворожі напади. На Лузоні йде дальша боротьба, яку ведуть американсько-филипинські повстанці. Боротьба ведеться також на острові Панай, хоч на цьому острові японський наїздник сконцентрував значні сили.

СОВЄТСЬКА ОФЕНЗИВА В УКРАЇНІ

ЛОНДОН. — Червона армія в Україні розпочала широку офензиву. Завданням тої офензиви є випередити німецьку офензиву і заподіяти німцям тяжкі втрати. Сильні атаки повели совєтські війська біля Курська і Білгорода, 50 миль на північ від Харкова. Тяжкі бої ведуться теж біля Ізюма, над рікою Донець.

БУРМСЬКИЙ ШЛЯХ ПЕРЕРВАНИЙ

ЛОНДОН. — Британсько-китайські війська в Бурмі зазнали знов поразки. Японці захопили місто Лашіо, через яке переходить славний бурмський шлях. В той спосіб японці відтяли Індію від Китаю. Британським військам грозить цілковите окруження. Китайський маршал Чян Кай-шек заявив, що це не зламає волі китайського народу далі боротись, аж до переможного кінця. Як вже обіцяв президент Рузвелт, поміч Китаєви буде післана іншим шляхом.

ПАРТИЗАНСЬКА БОРОТЬБА В ГРЕЦІЇ

ЛОНДОН. — Грецький уряд на вигнанні в Лондоні повідомив, що на грецькій території діє тепер біля 5,000 партизанів, узброєних на той сам лад, що повстанча армія Югославії. Вони ховаються по горах і зводять з німецько-італійськими окупаційними військами завзяті бої. Вони теж навязали контакт з сербськими повстанцями.

МУСОЛІНІ ДАВ ПРО СЕБЕ ЧУТИ

БЕРН. — Беніто Мусоліні, про якого недавно розійшлись були чутки, що він разом з міністром Чяном на домагання італійського короля уступив від влади, дав тепер про себе чути. Він закликав до себе на наради префектів римської поліції і разом з ними укладав плян, як поборювати в Італії ріжні розрухи, незадоволення, а навіть саботажі. Він дав кожному префектови право поводитись рішуче з цього роду виступами і в кожнім випадку уживати свойого власного розсудку. Причини тих неспокоїв, як виходить з того, що опісля писала італійська преса — мають міститись в браках харчів. Замітне те, що Мусоліні нараджувався зо своїми префектами над здавленням незадоволення як раз в той сам час, коли Гітлер в своїм Райхстаґу домагався нових прав до здавлювання незадоволення в Німеччині.

В АНГЛІЇ СКЕПТИЧНІ ПРО ПОДІЇ В ІТАЛІЇ

РИМ. — Замітне це, що в Анґлії мало вірять про чутки, мовляв, в Італії велике незадоволення і навіть Мусоліні разом з міністром Чяном уступили від влади. Анґлійські кола підозрівають, що ті вістки це частина мирової кампанії Держав Осі. Вони навмисно роблять себе такими слабими, щоб добитись замирення з Обєднаними Державами. В достовірних анґлійських колах ґоворять, що впродовж останніх шістьох тижнів Держави Осі зробили три пропозиції замирення. Ті пропозиції замикаються в трьох головних точках: Німеччина задержує геґемонію над Европою, беручи під увагу теж певні пропозиції Британії і Америки. Німеччина приєднає до свойого „життєвого простору" стільки совєтських територій, скільки уважатиме потрібних для Німеччини. Майже всі кольонії Франції, Нідерляндів і Бельґії належалиб німцям. Взаміну за те Німеччина Обєднаним Народам „признала6": існування Британської імперії; сферу впливів Злучених Держав в цілій західній півкулі; торговельні зносини з ними.

В НІМЕЧЧИНІ ТАКИ НЕ ВСЕ ГАРАЗД

СТОКГОЛЬМ. — В Швеції ходять чутки, що в Німеччині таки не все гаразд, а Гітлер таки не даром виголосив таку песимістичну промову в Райхстаґу. Німецьке населення, яке памятає минулу війну й добре знає, що в минулій війні події розвивались дуже подібно до нинішних подій — починає попадати в пригноблення і починає тратити віру в перемогу. Не може собі дати ради міністер пропаґанди Ґебельс, який зробив німцям передтим чимало фальшивих обіцянок. Це було причиною, що Гітлер зажадав нових прав для боротьби з тим явищем.

БІЛЬШЕ ВІЙСЬКА НАПЛИВАЄ ДО АВСТРАЛІЇ

КАНВЕРА. — Австралійський премієр Джан Куртин заявив, що до Австралії напливає чимраз більше американського війська. Прибуває водночас чимало нової зброї. Проте небезпека японського наїзду далі існує і проти тої небезпеки збройні сили Обєднаних Народів постійно мусять бути готові, Бо японці теж не дармують і скупчують в Новій Ґвінеї, Новій Британії і Тіморі все нові сили. Австралійські й американські літаки знищили в останніх тижнях в самім Рабулі 160 японських літаків. Але тим японської сили ще не зломано.

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА НА СЕРЕДЗЕМНІМ МОРІ

ЛОНДОН. — Німецькі кола говорять, що на Середземнім морі діє американська морська фльота. Також на острів Мальту прибув новий ескадрон американських літаків. Це завдяки цим летунам діяльність цього острова в останніх часах скріпилась і з боку Держав Осі викликала відповідну реакцію. — Літаки Держав Осі далі виконують постійні налети на Мальту, як теж на прибережні бази Обєднаних Держав в північній Африці. Вони бомбардували Алекзандрію і вбили 54 особи, а поверх сто ранили.

АНҐЛІЙСЬКІ І НІМЕЦЬКІ БОМБАРДУВАННЯ

ЛОНДОН. — Британська повітряна фльота бомбардувала німецьке місто і морську базу Кіль. Також поновно бомбардувала Трондгайм. Обом базам вона завдала великі шкоди. Попереднього дня вона бомбардувала Лібек і теж тяжко ушкодила те місто. Зновуж німецькі літаки тяжко бомбардували анґлійське місто Йорк. Але при тім зазнали самі тяжких втрат. З 20 бомбовиків лише 15 втекло, а пять було відразу зістрілених над містом.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ВІДЧУВАЄМО АМЕРИКУ?

Пише Двайт В. Дженінгс:

„У наших серцях, я і ви, відчуваємо, що Америка ніяк не може війни програти, якщо вона тільки захоче її дійсно виграти".

І так дійсно є. Бо так дійсно відчуваємо, коли думаємо про війну, про яку день за днем говоримо, як читаємо вісти з поля боїв, як тішимось нашими успіхами, чи засмучені невдачами.

Двайт В. Дженінгс схоплює американську вдачу дуже добре, коли каже, що так, як він розуміє Америку, то — в ній нема місця на програ. А до цього заключення приходить він з своєї обсервації.

Він каже, що „воля одиниці — є серцем і душею Америки". Та тих одиниць є понад 130 міліонів! А ті одиниці, коли брати справу загально, ще це так давно, бо пару місяців тому, цілком не були запалені до війни. Думали помагати, але не думали воювати, бо не відчували, що їхня земля в дійсній небезпеці. Та це все основно змінилось, як ворог напав на американську землю. Тоді ті всі одиниці в тої 130-міліонової маси почали відразу дуже перемінюватись. А разом з ними почала ціла Америка дуже скоро підніматись вгору.

Коли приглянемось тому, що тепер діється на всіх ділянках воєнної промисловости і возьмемо під увагу, що продукуємо зброю і воєнні знаряди та кораблі в більшому розмірі, як ми самі сподівались, то відразу зрозуміємо цілу правду того, що пише Дженінгс. Хоч і він не замикає очей на трудноці. Він знає ріжниці думок у тих, що стоять на найважніших становищах, як і ті ріжниці, про які чути в розмовах звичайних громадян. Але при тому він добачує найважніше, те, що заважує. А це є те, що американський велитень посувається тепер вперед з щораз більшим розмахом. Зачали вже діяти всі, як — приклонники і любителі свободи. Одні на фронті, другі в запіллю. Піднялись разом чоловіки і жінки, сини і дочки. Всі ми тепер в одному поході: я, ти, ви і т. д. Чиж у такому випадку можна припускати, щоб Америка могла програти? Тоді, коли є вже стільки людей, готових за неї покласти найбільші жертви, а то й саме життя?

Ось такі переміни настали тепер в Америці. Відродився цей справжній, американський, свободолюбний дух, що для свободи — віддає всьо. І нема вже сили, щоб могла того духа спинити з цього шляху, що веде його до перемоги.

Ось такою є Америка. І як така — вона непереможна!

Такою бачить її сьогодня не тільки один Двайт В. Дженінгс. Ось так її відчувають і ті всі міліони, в яких імені він висказує свої думки і почування.

Президент до Народу й Світу

У вівторок вечером президент Рузвелт виголосив до народу Америки промову, котра певно заважить багато в воєнному зусиллі Америки, а тим самим відобється широким відгомоном по всему світу. Обіймала вона питання внутрішньої політики краю, а рівночасно важні справи споза Америки. Прийшла вона зараз по Гітлеровій промові в Берліні, і мимоходом, незамірено, є немовби відповіддю Гітлерові та його союзникам.

Почав президент зо звіту з мілітарного зусилля Злучених Держав під теперішню пору. Хоча щойно пять місяців минуло від нападу японців на Перл Гарбор, цей край вислав уже сотки тисяч вояків і моряків по ріжних воєнних позиціях у світі; американські війська нині стаціоновані в Південній Америці, Гріпляндії, Ісляндії, на Британських Островах, на Близькому, Середньому й Далекому Сході, в Австралії й на Пацифіку. Американські воєнні кораблі заняті боєво по всіх просто океанах, на ріжних морях світу. Американські літаки літають понад усі континенти й усі моря.

Американські боєві сили є частиною боєвих сил Обєднаних Держав, і тому президент підчеркує досяги російських армій як частину досягу цеї самої сторони.

На Середземному морю ситуація малощо зміняється. Багацько клопоту справляє ситуація в Франції, котру переможний ворог хоче заставити стати на службу націстичному деспотизмові. Американський уряд одначе зробить усе, що лежить в його силі, щоби не дати Гітлерові вжити французької території або сили проти Обєднаних Держав, а тим самим проти Франції. В тому згляді американський уряд певний, що французи стоять по його стороні.

Зрештою вже й серед німців і італійців зростає переконання, що справа нацизму й фашизму програна. Доказ на це вони мусять бачити в горячкових промовах своїх лідерів.

Америка втратила поважну частину своїх заморських посілостей, але мешканці цих посілостей показали боротьбою, що вони не хочуть панування наїзника. Японія захопила посілости теж інших держав, але дальший японський наступ на полудне уже здержаний, а Австралія й Нова Зеляндія станутъ базами нової офензивної боротьби проти Японії. Хоча вісти з Бурми тепер недобрі, але відважні китайці далі вперто воюють. Японці дорого платять за кожну пядь добутої землі. Війна двійшла недавно й до Японії тепер приходиться терпіти те, що вона завдала іншим.

Все це наглядно показує американцям, що нинішна війна обіймає весь світ. Нині американці вже знають, за що вони воюють. І вони вже добре свідомі того, що значать слова Гітлера про тотальну війну.

За це власне повинні тепер памятати всі американці. Що весь народ Злучених Держав це один фронт, що на цьому фронті стоїть кожний чоловік, кожна жінка й кожна дитина, а не лише вояк, моряк і робітник амуніційної фабрики. Кожна особа повинна причинитися до війни й перемоги своєю працею, поведінкою, самовідреченням. Цей фронт находиться в дома, в нашім житті, в наших щоденних завданнях. Тут ми мусимо робити все можливе, щоби скріпити й забезпечити наш край на час війни й на час після війни.

Нині кожний льояльний американець є свідомий своєї особистої відповідальности. З усіх боків іде кампанія за розбудження народу зо самозадоволення. З усіх сторін пливуть до уряду міліонами листи, в котрих автори питаються, що їм робити аби помогти краєві виграти цю війну.

Америка мусить збудувати фабрики, виробити ріжні воєнні матеріяли. Вона мусить заплатити за робітників, за перевіз, за прокормлення й одіття вояків, моряків і марінарів. Вона мусить зробити міліони річей, потрібних для війни. Для цього всего вона мусить видати великі суми гроша. Вже тепер вона видає по сто міліонів долярів денно а до покінчення ці видатки мусить подвоїти. Вона мусить видати ці велитенські суми, і видати їх чим скорше, бо цього вимагає війна.

Та видавання цих великих сум вимагає рівночасно забезпечення Америки перед поважними небезпеками на полі краєвої господарки. Коли наш уряд видає ці величанські суми на день, з року на рік, то ці гроші йдуть у кишені людей краю. Одначе в той самий час відтягається від приватних людей сирівці й фабриканти, бо фабрики й матеріяли вживається на воєнну продукцію. Щоби захоронити перед небезпеками з тих явищ, президент предложив конгресові програму, зложену зо 7 точок, які разом становлять державну економічну політику.

Відчуває Свою Загибіль

З численних коментарів, переданих американською пресою про промову Гітлера, виголошену в неділю, 26. квітня ц. р., в німецькім Райхстагу, виходить, що політичні діячі та державні мужі добре студіюють його слова, виходячи зо слушного заложення, що ці слова добре передумані, бо мають сповнити певне завдання.

Звичайний чоловік, на зборах, бенкеті, чи вічу, нераз довільно відбігає від теми й говорить те, що йому в дану хвилину прийде на думку. Нераз він добре похвиветься і скаже таке, чого не повинен був говорити. Але страти великої в тому нема, бо люди звикли не брати надто поважно слів, що сказані принагідно звичайним чоловіком. Та інакше представляється справа, коли забирають слово ті, що є у проводі народу. Вони мусять свої промови передумувати дуже докладно. Знову матеріяли до промов державних мужів, а навіть зміст, підготовляють часто їхні підрядні. Опісля вже сам державний муж сортує той матеріял, викидає дещо, а дечому надає спеціальне значіння. Коли все готове, він щераз переходить цей матеріял з іншими державними мужами. Щойно коли є згода інших, він виступає з тою промовою на публичну арену. Робиться так тому, що необережно сказане слово може нераз накоїти державі величезної шкоди. Його читають свої і чужі, а висказана думка може бути корисною в одним місці, а дуже шкідливою в іншім. Нераз вона може викликати прихильний відгомін вдома, а дуже неприхильний за границею. Нераз можна сказати свому народови повну правду про дану справу, але водночас викликати тим пригноблення і заломання моралі. Нераз закривання правди може відбитись зле на моралі, бо деякі факти остаточно мусять вийти на верх і тоді вони заподіють більше шкоди, ніжби були сказані народови відразу.

Тому саме державні мужі так обережно підготовляють свої промови і вбирають свої думки в дипльоматичну форму. З другого боку інші державні мужі пильно студіюють ті промови і пробують вичитати в них повну, голу правду. Ось це є причиною, що й промову Гітлера нині так пильно студіюють, хоч дуже можливо, що вона не є виготовлена так, як це буває в інших краях і з іншими відповідальними державними мужами.

З промови Гітлера виходять прикрі для Німеччини справи. Перш за все, виходить, що Гітлер стратив віру в скору перемогу Німеччини. Щобільше, він навіть припускає можливість, що ту війну Німеччина може програти. Тою можливістю він хоче залякати своїх співгромадян, а такої методи державні провідники уживають лише в дуже критичних хвилях, бо вона небезпечна. В декого залякання викликує не горячкову енергію, тільки резигнацію і безділя. Знаємо, що на початку війни Гітлер говорив, що перемога наступить ще того самого року, в якім вибухла війна. Знаємо, далі, що німецькі агенти в південній Америці дістали приказ брати замовлення на ріжні продукти, які вони зобовязались доставити в осени 1939 р., коли то ніби мав наступити мир. Ще й пізніше Гітлер кілька разів заповідав закінчення війни і цілковитий розгром своїх ворогів. А тепер він „спускає з тону" і, натякаючи на довгу війну, та на існування фронту на сході ще й наступної зими, він уже не обіцює скорої перемоги.

Деякі американські політичні коментатори, що відзначаються занадто великою обережністю, подаючи пояснення до промови Гітлера, висловлювали теж думку, що можливо Гітлер навмисно вдає такого слабого, щоб тим знечулити нашу увагу. А в нинішній рафінований пропаганді бувають і такі підходи. Та точніша провірка промови Гітлера вказує, що так не є. Це не було вдавання, а навпаки, прикре ствердження Гітлером дійсного стану, щоб заставити німецький нарід до іще більших зусиль і посвят.

Коли якась пропаганда почнає з низької, скромної ноти і ступнево переходить до захвалюції і бундючної, то це може бути ознакою сили народу і така пропаганда скріпляє публичну мораль. Але коли вона впродовж довшого часу настроює маси в бундючнім тоні, та запевняє їх, що перемога вже певна, а опісля спускає з тону і починає виправдуватись перешкодами та старається задоволити маси далекими обіцянками — тоді вона заломлює мораль мас. Бож це є найвразнішим признанням, що провідники не обчисляли справ так як треба і щось переочили. Події покотились іншим шляхом, а не тим, який накреслили провідники.

Замітним явищем в промові Гітлера було теж і те, що він домагався від Райхстагу нового закону, на основі якого він міг би усувати і карати навіть найвище поставлені цивільні особи, не оглядаючись на їхні попередні заслуги. Гітлер і досі мав такі права, що міг фактично робити те, що хотів. Пригадаймо лише його „чистку" з 1934, коли то він сам був прокуратором, суддею і виконавцем кари, і коли то серед ночі порозстрілював кількадесять найвище поставлених осіб зпосеред націстичної партії. Ніхто за це не потягав Гітлера до відповідальности. Як він тоді заявив, він „сам був законом". Тим він остав донині. Колиж проте він домагався додаткових прав, то тим хотів звернути увагу на щось інше. А саме хотів дати тим до зрозуміння своїм найвищим співробітникам, що кожної хвилі він може скрутити їм карк, коли тільки будуть йому в чім небудь противитись. І то скрутить їм карк без ніяких виправдувань перед судовими, чи якими небудь іншими властями. Домагаючись того права, Гітлер водночас признав, що небезпека непослуху супроти нього таки дійсно існує, та що вона мусить бути досить велика. Щобільше, він навіть сам признав, що непослух і занедбування обовязків на східнім фронті підчас війни траплялись і з тими випадками він мусів поводитись безоглядно.

Замітним явищем в його промові було ще й те, що він про Англію не говорив з великою лютістю, а тільки з огірченням. Мовляв, вона не хотіла приняти його условин замирення і ось через те світ кервавиться в війні. Він висловлював надію, що чейже Англія таки захоче з ним замиритись. Він навіть страшив її, що по війні її союзники стануть сильніші від неї самої. Нам здається, що так не говорить лідер про тих своїх ворогів, які знову повели нову повітряну офензиву на його землі і обкидають її тисячами тон вибухових матеріялів. Серед таких обставин закидати свому ворогови брак волі до замирення, рівняється признанні, що удари ворожі є справді болючі.

Якщо, як кажуть, є в Гітлера розвинена велика інтуїція і передбачливість, то до його передбачень треба зачислити теж і ті його пророчі слова, що ні одна держава, яка бореться в противнім від Англії таборі, не може виграти війни. З останньої промови Гітлера видно, що він передбачує свій кінець.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

Михайло Зощенко.

Веселі Оповідання

— Добре, повідаю — повідаю, нічого не бачу.

— Ну, а тепер — повідає — булькоче вода?

— Так — кажу — як пальцями вертиш, то булькоче.

— Коли — повідає — булькоче, то йди ж спокійною совістю додому та чекай що буде.

Я пішов.

Приходжу додому.

— Щож це — думаю — за чорнявий чоловік свиснув мені мою ложку? Чи часом не дорогий мій приятель Іван Герасимович, таж він чорнявий.

І минуло вже кілька днів... Що сталося? Жив Іван Герасимович спокійненько, аж нараз став гуляти. І ще як! До кін ходить, пє, ковбасу зайдає — взагалі гуляє.

— Га — думаю — нічого, лише гуляєш ти за мою ложечку. З платні так гуляти годі.

І так я вам до нього запалав ненавистю, що просто тяжко скарати. І як раз я не видержав. — повідомив у губміліції.

Старший міліціонер прийшов із управителем дому. Пішли до кімнати Івана Герасемовича. А Іван Герасимович, як їх побачив — збентежився, поблід і до ніг припав їм.

— Беріть мене! — повідає. — Я злочинець. Я вкрав державні гроші.

— А з ложечкою моєю як воно? — питаюся.

Мовчить.

Взялися його випроваджувати.

— Даруйте — кажу — а якже із ложечкою?

Глянув він вам на мене, всміхнувся гірко.

— І ти — повідає — брате мені? Не маю я більше приятелів! Не брав я твоєї ложечки. Знай це!

Потім забрали його.

І минув рік. Моя жінка, пригадую собі, приїхала зі села. взялася порядок робити в хаті, дивиться: в мишачій дірі ложка сторчить.

2. Оповідання про героя німецької війни.

Якто, не знаєте Іваська Єгуділова? Цікаве воно, справді. Якогось там, наприклад, давнього німецького генерала, Гінденбурга, знаєте, бувшого кронпрінца також знаєте, а про Іваська Єгуділова ви нічого не чули?

То дивне.

Повідають, уважаєте, начеб генерал Брусілов перервав фронт біля Перемишля. Кажу вам, — нічого подібного — то Івасько Єгуділів перервав там фронт.

Івасько Єгуділів цікавіший ніж якийсь там Поанкаре.

Ах, годі бути пророком у рідній країні!

Стрінув я, вважаєте, якогось раз Іваська. До гостинниці поступили ми. По старій приязні платив за мене Івасько. Недбало так, вважаєте, шпурнув пядесятьрублівкою. А „на чай" не дав. Послугач глянув на нього, а Івасько сховав здачу тай каже:

— „На чай", брате, я з принціпу не даю. Це, повідає, понижує людську честь.

А послугач на це:

— Нічого. Ви, пане, — повідає — дайте. Ми привикли.

Та Івасько не дав.

Та не в цьому справа. В ниніших часах не знаю який там є Івасько. Кажуть, що знаменитий робітник і герой громадянської війни — не знаю. Я тямлю Іваська Єгуділова лише з царської армії.

То-то був нумер! А спати умів, що аж гей! Можна навіть сказати, що всю німецьку війну переспав. Умів спати безупину цілісенький добу. Вмів спати підчас звичайної перестрілки та підчас гарматньої тарабанної пальби тай як трісками бомби...

Отже така, вважаєте, дивна пригода: 28 липня в царській армії видали приказ: наступати на ворога до повного його знищення...

Щодо інших армій — не знаю, та наш полк виступив зранку. І дійшов наш полк до німецьких дротів і застряг там, бо ворог отворив завзяту пальбу із скорострілів.

Застрягли наші вояки в ріжних місцях, а як настане ніч, мали приповзти назад. А Івасько Єгуділів, це треба признати, поклався в рові тай заснув там, стерво.

Над раном відступив наш полк знову в окопи, а Івасько Єгуділів остався собі найспокійніше в полі.

Минає один день, минає другий.

— Ага — думаємо — згинув наш Івасько геройською смертю.

А поле перед окопами ціле було закидане трупами. Спекота. Задуха страшна! А забрати небіщиків годі: ворог стріляє та стріляє.

Стали наші генерали й команданти роздумувати, як вилізти з біди. Говорення, то це то те, й тамто це, а стерво тимчасом гниє, страшно.

Аж якось бачимо — білий прапор над ворогом має, відходить, уважаєте, німець і сповіщає:

— Даємо вам дві годині часу для спрятання трупів.

Вийшли ми з пошами, з лопатами, стали спрятувати вбитих, дивимося: цюпиться з рова до нашою Івасько Єгуділів. Живісенький.

— Гов! — кажуть німці — того не рухати! Це полонений.

Стали ми з німцями переговорювати — не позволяють брати.

Мало не розплакався Івасько. Схопив гранату та як не жбурне її в німців!

Господи, що тоді було!... Вереск, стріляцина, скорострілі.

І такий розгорівся бій, якого досі не було. А смерком пішли ми наступом і перервали фронт. І ще говорять, що героєм Брусілов. Балаканина. Івасько Єгуділів це герой німецької війни.

(Кінець буде).

ПОВІДОМЛЕННЯ

ШАНОВНІ ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ, ПЕРЕДПЛАТНИКИ Й ЧИТАЧІ „СВОБОДИ".

Вам уже відомо, що, згідно з ухвалою річного засідання головного уряду У. Н. Союзу та постановою екзекутивного комітету з 28-го березня 1942 року, У. Н. Союз, з днем 1-го травня ц. р., почав знова самий видавати „Свободу" з „Юкрейнієн Вікл".

Маючи на увазі таку зміну прохаємо всіх, що висилатимуть якунебудь належитість до „Свободи", виписувати поштові перекази на імя SVOBODA, JERSEY CITY, а чеки лиш SVOBODA.

Всі письма й листи висилайте на такий адрес:

SVOBODA, P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

За адміністрацію
М. МУРАШКО.

THEY SAID LAST WEEK

Lieutenant General Brehon B. Somervell, Commander, U. S. Army Services of Supply:

"The time has come to face facts. There has been too much wishful thinking, too much blinking away the truth ... Our enemies have been preparing for ten years while we talked about preparedness. Their leaders have played a crafty game; they built great arsenals in secret while they assured us that they wished us no harm. They proclaimed their friendship for us while they planned our destruction. Their envious eyes sized up our wealth while they schemed to strip it from us. While we followed the ways of peace, while we explored new frontiers of freedom, and while we walked careless and unheeding on new paths of democracy, they were preparing for war ...

"Hitler and the Japs ... despise that bungling, institution we proudly call democracy. They despise freedom, human decency, the rights of the individual. They despise all the things for which we stand, all the splendid things on which we have built our government, all liberty of action and of thought. They would kill all that we hold good; they would enslave us, every last one of us, they would black out our freedom and institute the rule of the whiplash and the reason of the yoke. Are we going to let them do that? We are not!"

* * *

Nelson A. Rockefeller, Coordinator of Inter-American Affairs:

"This is a war for political and intellectual and spiritual liberty. However, the basic problem is security—social security. Without it, none of the higher values can ever be lastingly won even through victory.

"The Hitlers and Mussolinis and the cold diabolical clique of the Japanese militarists ... promised their people social security if they would become fanatical believers in a monstrous cause. They promised them social security if they would abandon the decencies and the dignities of human freedom. They promised them security if they would brutally exterminate their minorities whether of race or dissenting opinion. They promised them ultimate and lasting social security if they would become hard and sadistic, overthrow Christian culture, and go out and conquer and enslave the nations which wished to live at peace. They promised them peace and safety as tyrant overlords—the Herrenvolk —of a new Dark Age in which all men and all nations of decent impulses, all men and all nations cherishing the dignity of the individual and possessing the institutions and the traditions of human liberty, must—and I use Hitler's word, not mine—must be reduced to a cold machine-age serfdom.

"These are false promises. They are monstrous promises. But we must grimly face the situation as it is. Millions of men stand in arms against us today who are acting on those promises. They want social security so desperately, so furiously—that they are willing to follow any mad cause—and are following one—to get it. This is the basic reality of our perilous times. And, knowing this, we also know that we shall not win this war, or permanently end it, merely by defeating, or even killing, the Fuehrers. We shall end it only by curing the deep social infections of terror and despair out of which the violence and the madness have sprung. We know that, during this war and after this war, we must work out and develop for the peoples in all parts of the world sane and adequate programs of basic social security."

* * *

Wendel Wilkie:

"We realize that after this war the responsibility of the nation will not be circumscribed within the territorial limits of the United States; that our nation has an obligation to assist in bringing about understanding, comity and cooperation among the nations of the world in order that our own liberty may be preserved and that the blighting and destructive processes of war may not again be forced upon us and upon the free and peace-loving peoples of the earth."

COMMON COUNCIL

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ

Питання: Рік тому мені казали, що я не можу подаватись за другими паперами, доки не буду мати 21 літ, але недавно я чув, що тепер можу старатись за другі папери, хоч мені тільки 20 років: Чи це дійсно так?

Відповідь: Натуралізаційне Бюро звичайно вимагало, аби чужинець мав 21 років, коли звертається за другими паперами, але тепер рішено, що він може це зробити і тоді як має 20 років, якщо вже два роки має перші папери. Як і раніше, особа чужинецького роду може подаватись на перші папери як досягне 18 літ.

Питання: Я народився заграницею, але мої родичі привезли мене до Злучених Держав коли я був дитиною, від тоді я все жив тут. Мені тепер 16 літ. Мій батько дістав громадянство в 1938. році. Чи я тим самим набув громадянство чи ні? Якщо так, як я можу те доказати?

Відповідь: Так, ви є громадянином. Ви здобули громадянство в 1938. році через натуралізацію батька. Якщо ви потребуєте доказу, маєте дістати посвідку унаслідованого громадянства. Раніше таку посвідку могла дістати особа, що досягла 21. року, але згідно з натуралізаційним законом з 1940. року нема для того обмеження віку. Тому що вам ще нема 18 літ, ваш батько має старатися за вас та підписати й заприсягнути аплікацію, бо присяга людини, що не має 18 літ, не є дійсною.

Питання: Я став громадянином через натуралізацію батька в 1937. році. Він дістав громадянство коли я не мав 21 літ і мешкав тут леґально понад пять літ, як тоді вимагалося. Тепер маю переїхати до іншого міста і сподіваюсь там працювати в оборонній індустрії. Я маю доказати моє громадянство. Батько не дозволяє мені взяти його натуралізаційну посвідку. Чи можу я зробити копію з неї, або сфотографувати?

Відповідь: Ні, абсолютно **ні.** Копія документу може бути видана тільки дійсному власникові, вашому батькові і то тільки у випадку, якщо документ загубиться, або знищиться. Фотоґрафування посвідки про натуралізацію, або якого іншого натуралізаційного документу, вважається злочином. Кожний, хто це робить, підлягає суворій карі.

Питання: Мій чоловік є американським громадянином з народження; він народився року 1892. Я хотіла би подаватись за другими паперами, не вибираючи перших, як жінка громадянина. Одначе він не має метрики народження, ані яких інших документів, які доказувалиб, що він народився в Америці. Що маю робити?

Відповідь: Якщо ваш чоловік має двох старших родичів або приятелів, які знають коли і де він народився, ви повинні від них взяти про це засвідчену посвідку. Або напишіть до Федерального Цензусового Бюра у Вашинґтоні, Д. К., й спробуйте, чи не зможете там дістати доказу місця його народження. Цензусове Бюро буде вимагати деякі ідентифікаційні відомости про вашого чоловіка і надішле йому певну аплікацію для виповнення. Оскільки ваш чоловік народився в 1892. році, правдоподібно в цензусових записях з 1900 та 1910 років він був записаний і зазначено, де народився.

Питання: Я потребую копію моєї метрики народження, але не можу її дістати зі старого краю, з огляду на війну. Я знаю, що в уряді є моя метрика народження, бо коли я їхав до цеї країни, подав дві копії до американського консуляту. Чи не міг би я дістати одну з них назад?

Відповідь: Ви можете дістати фотоґрафічну копію вашої метрики народження з Відділу Сертифікатів при Іміґраційнім та Натуралізаційнім Бюрі Департаменту справедливости, Вашинґтон, Д. К. Там є всі документи кожної особи, яка прибула як еміґрант **після 1. липня 1924. року,** що були подані американському консулеві для отримання візи. Можна дістати фотоґрафічну копію кожного з тих документів, написавши до Відділу Сертифікатів. За таку копію треба платити найменше 50 центів та ще додаткову оплату один доляр — за офіційне затвердження копії.

Загальна Рада — ФЛІС.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIAN WOMEN HERE COLLECTING MONEY TO HELP RED CROSS

By Alice Hogg Seneff

Ukrainian Women would rather collect money for the Red Cross than sew for it, according to Mrs. Pete Darkoch, treasurer of the group of women at the St. Mary's Ukrainian Church of McKees Rocks. They're successful at it, too, for they have collected $269.

Mrs. Darkoch said:

"We tell the women not to be ashamed to ask for money for such a good cause. We're all working for a purpose, and it doesn't matter that people misunderstand sometimes and insult us. We just tell them that if anything should happen in Pittsburgh, who would they turn to but the Red Cross and its nurses and doctors."

Among the parishioners, too, Mrs. Darkoch said, $30,000 has been spent for war bonds and the church itself has bought a $500 bond.

At Christmas, the women of the church packed 35 boxes for the Ukrainian boys in the Army and at Easter they sent two and one half pound eggs.

Soldiers Appreciated

These gifts from the church have been much appreciated by the service men and Mrs. Darkoch feels it has brought the younger ones nearer to their church, since one walked six miles from camp to attend a Ukrainian service.

Another boy stayed beyond his leave and would have to do 30 hours of K. P. duty, just to go to St. Mary's Sunday morning.

One boy wrote in his letter of appreciation:

"We are here for a purpose and it's the same battle the Ukrainian people are fighting to get their land free from the savages who want war. We must protect the United States, for this is also our Ukraine and we must protect it."

Glad to Be Here

It is impossible to send help to relatives and friends in the Ukraine.

Mrs. William Rudawski, president of the group, has had word from her godmother that "It's awful" there, but she has had no word from her parents. Though American-born, she returned with her family to the Ukraine when she was seven years old.

She had never spoken Enlish and only learned it when she returned here in 1914. Her mother and father did not come back with her.

She said:

"All our people are 100 per cent American. We love this country and are grateful that we are here instead of in the Ukraine, which has been fought over twice since war began."

(Pittsburgh Sun-Telegraph, April 19, 1942)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70., на надзвичайних зборах, котрі відбулися дня 24. квітня з причини резиґнації секретаря В. Варіянка, вибрало на його місце Володимира Кушніра. Рівночасно повідомляється, що звичайні місячні збори відбудуться у вівторок, 12. травня, в годині 7. ввечір, в гали У. Н. Дому, 181-183 Фліт Ст. Кожний член є обовязаний прибути на збори і вирівнати свої вкладки та взяти участь у нарадах, бо якраз цього року приготовляємося до влаштування ювилею нашого товариства, а крім цього є й інші справи до полагодження. У всіх справах нашого відділу проситься звертатись на адресу секр.: Walter Kushnir, 53 Greene Street, Jersey City, N. J. — Уряд.

WILKES-BARRE, PA. — The St. John Baptist Society, Branch 223, will hold their monthly meeting on Sunday, May 3, after High Mass at St. Peter & Paul Ukrainian Church Hall, 637 River St., Wilkes-Barre, Pa. The Pres. Mr. John Burnas urged that all members be present for there will be very important matters discussed. The Fin Secty urged that all members pay their monthly dues & back dues or they will be suspended. — John Hrencecin, Rec. Cecty.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Концерт на День Матері для А. Ч. Хреста.

Українська ґрупа, зорґанізована відділами Союзу Українок (1, 3, 4, 8) та товариством ім. Л. Українки (відділом Жіночої Громади), для праці на користь Американського Червоного Хреста, влаштовує концерт на День Матері, 10. травня. Підготовка йде в повному порозумінні з Американським Червоним Хрестом і весь прибуток піде на його Военний Фонд.

Концерт підготовляється під гаслом: Українські жіночі товариства та українські співаки, музики й хор з Ню Йорку—для А. Ч. Х. Підставою є те, що всі наші передові артистичні сили, які були запрошені і дали ласкаву згоду на участь в концерті, виступають без жадних оплат, з доброї волі, з почуття обовязку перед А. Ч. Х. Тим самим вкладають свою пайку в загальні зусилля цілого американського народу. Всі три нюйорські українські радіо-години, так само без оплати, стараються якнайкраще розголосити концерт.

Віримо і надіємось, що українське громадянство в Ню Йорку і околиці зрозуміє те, відповідно оцінить і виповнить також свою повинність та масово прийде на цей величавий концерт. Повинність і перед А. Ч. Х. і перед кращими представниками нашого мистецтва, які виступлять на концерті.

А виступатимуть артистиспівачки: Марія Сокіл, Ольга Лепкова, Стефанія Тураш; артист-співак Петро Ординський; скрипаки: Роман Придаткевич та Василь Чосник. Також виступить Молодечий Хор під проводом Стефана Марусевича. Акомпаніятори: проф. А. Рудницький та О. Ляхович. Промовлятимуть: А. Кмець, Е. Залевська та представниця Американського Червоного Хреста.

В укладенні концертової програми комітет керується цінними порадами проф. А. Рудницького.

Певно, що наше громадянство прийде на цей концерт і не тільки ради повинности, але також для свого задоволення з багатої та ріжноманітної програми. Щоб бодай на годину забути сірі будні, сувору дійсність в чарівних звуках пісень і музики.

Знову для кожної матері бути на тім концерті — значить справді відчувати свято. Тому добре зроблять чоловіки і діти, коли подбають, аби їх мами дістали ту велику приємність.

Концерт відбудеться в Stuyvesant High School. Вступ по: 50, 75 центів та $1.00 включно з податком. Тикети можна дістати у: С. Абрагамовської, П. Стасюка, М. Сурми та П. Задорецького.

Комітет просить всіх, хто завчасу купує тикети, аби зразу платили за них, з огляду на те, що скоро по концерті треба передати всі гроші до Американського Червоного Хреста.

ЗА КОМІТЕТ:

С. Абрагамовська,
Е. Залевська.

ҐАНДІ ПРОТИ БРИТАНІЇ.

АЛЯГАБАД. — Моґандас Ґанді хоче перевести у всеіндійськім конґресі резолюцію, на основі якої індійці не малиб противитись японській інвазії. Найвище, що вони до японців приноровлювалиб, якщоб ті увійшли до Індії, це „некооперацію”. Також Ґанді хотів би переперти резолюцію, щоб замкнути двері до дальших переговорів з Британією.

ВІДЛОЖЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ ОФЕНЗИВИ.

ІСТАМБУЛ. — Міжнародні знавці говорять, що Гітлер змушений відложити свою офензиву на східнім фронті до 1. червня ц. р. Оригінально він плянував ту офензиву розпочинати 1. травня, але внаслідок постійних атаків совєтських військ він зазнав поважні втрати в резервах. Гітлер до тої офензиви гуртує пять міліонів війська.

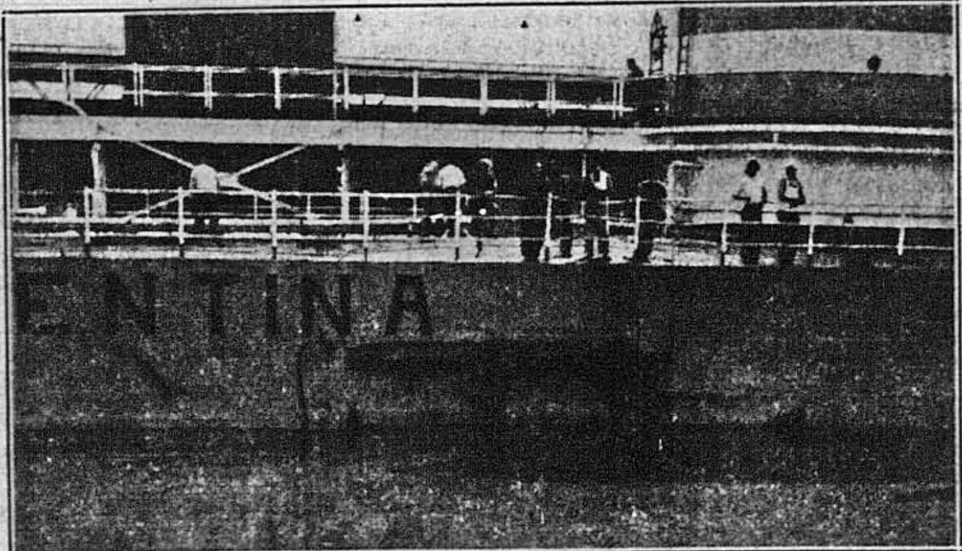
ХЛОПЧИНА ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВБИВСТВА.—Цей 12-літній Вилйем Гейземен признався до вбивства 45-літнього Чарлса Круґджоґа й його жінки, в котрих домі в Мавнт Карол, в стейті Ілінойс, він жив на станції. Каже, що вбив їх з пімсти за побої. З ним шериф.

ПОВІДОМЛЕННЯ

З днем 30. квітня 1942. р. Українська Пресова й Книжкова Спілка перестала видавати „Свободу”, котрої видавання перебрала 1. грудня 1937. року.

З днем 1. травня видає її знову Український Народний Союз.

Українська Пресова й Книжкова Спілка.

НЕ ОГЛЯДАЛИСЯ НА ПРАПОР.—Не дивлячися на те, що на боці цього корабля написано великими буквами на розмальованім прапорі, що це корабель Арґентини, котра не виповіла війни Німеччині, командант німецького підводного човна пустив на цей корабель торпеду, що пробила в його боці велику діру й малощо його не затопила. Корабель остаточно добився до нюйорського порту.

Л. Нигрицький.

ПРАВДА МИСТЕЦТВА

Історія письменства не може бути історією осіб, тільки історією ідей. Список імен, чи список авторів не говорить ніщо. А по суті навіщо авторів? Для історії духа народу, якого то історією є історія письменства кожного народу, прізвища аворів є тільки намятевою річчю — в історії письменства рішають твори. Ці твори складаються на величавий комплекс будинків святині, в якій царює дух, в якій царює та сила, що не дає нації гинути, яка піддержує її найшляхетніші пориви, її змагання, її високі лети, та сила, яку не поборе ні ярмо, ні муки, ні смерть. Що воно так справді по суті є, бачимо на численних прикладах: автор щойно тоді нерозривно лучиться зі своїми творами (чи зі своїм твором), коли свій життєвий шлях кінчить, як мученик. Ідеї, які автор клав у свойому творі, набирають сили й стають всенародніми, щойно тоді, коли їх припечатає кров і смерть.

Тому може, по думці численних критиків, мистецтво зроджується тоді, коли говорить біль. Може тому, як кажуть шлях до мистецтва може вести тільки через людину. Та не в цьому лежить правда мистецтва. Коли хтось спитається вас, що це є мистецтво, так ви скажіть, що мистецтво — це вияв внутрішнього розриву душі, це зудар, що зробив щілину в душі, крізь яку дісталося життя, що мистецтво — це зовнішнє оформлення — у слові, мраморі чи колірі, — внутрішньої варости людини.

Та зазначіть: внутрішньої вартости людини. Бо є люди безвартісні, є люди, які технічно вміють гарно складати слова, як поняття, й які безумовно можуть дуже талановито подати репортаж зі свойого (чи чужого) зудару з життям. Але внутрішньої вартости в них немає, і тому це не буде мистецтво. Це може навіть дехто залічувати до літератури, може бути викуте в мраморі, може бути розмальоване в колірах — вони може бути „сензацією дня", про це можуть говорити, це можуть хвалити, про це можуть навіть дуже багато писати і нагороджувати ріжними нагородами. Але воно не буде мистецтвом. І кожний з нас, з тих сірих людей, вірючи „спецам" на слово, скаже: „так я читав це, я бачив — і нишком подумає собі — але це для мене чуже"... Повірте, це не є мистецтво! В тому немає правди мистецтва.

Немає павди в тому розумінні, що мистецтво, як вияв внутрішньої вартости людини, рівночасно є судом над собою і судом над життям. Всі зустрічі наших внутрішніх станів з життям, які проявляються у слові, мраморі чи колірі, це ніщо інше, тільки гін, бажання, чи просто воля нашого внутрішнього „я", змінити те, що є, вибороти те, що краще, здушити те, що низьке, скріпити те, що добре. Таким чином головним складником внутрішньої вартости людини — це ушляхотнювання, уліпшування, й якщо мистецтво не ушляхетнює, тоді воно не є мистецтвом — воно може бути засобом розбудження цікавости, воно може бути розривкою, навіть частинним заспокоенням — але рішуче не мистецтвом.

І тому критика — це найважча форма мистецтва. З одного боку вона є судом над автором, з другого боку — над твором. Докладніше кажучи, критика є синтезою відношення вартости людини до вартости життя. Ми судимо не тільки: 1) розвій внутрішньої вартости мистця, 2) силу зустрічі внутрішнього стану мистця з даною сторінкою життя, 3) чи воно є згідне з правдою мистецтва, але й 4) чи все те є подане в такому оформленні, що ушляхотнює тих, для яких є зачинені тайни мистецької альхемії.

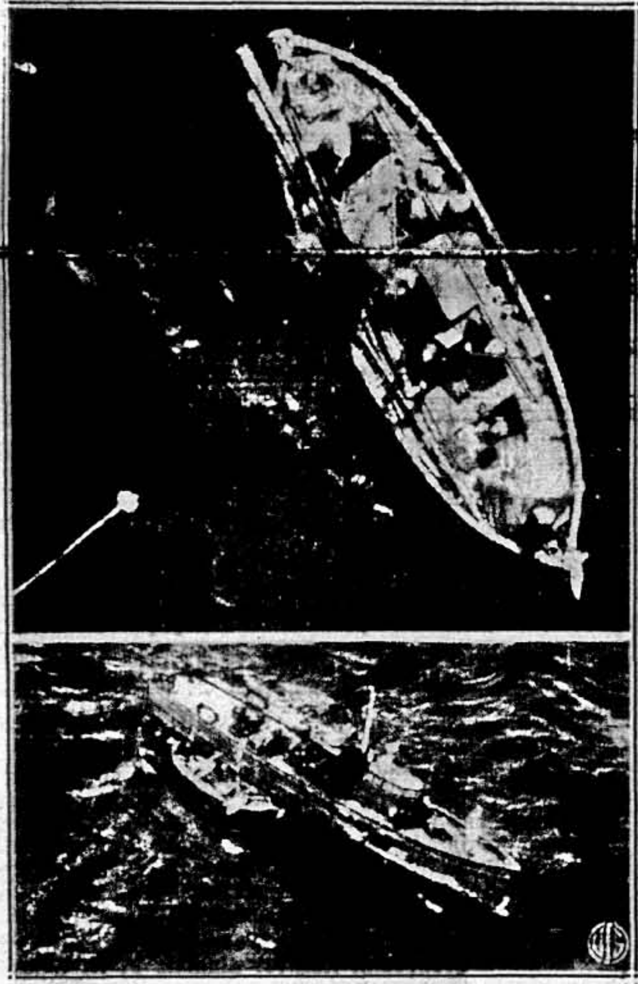
Вслід за тим творча критика має ще одну ціль: вона приготовлює читача, приготовлює його душу до посіву цього шляхетного зерна, яке засіває автор-мистець. Творча критика допомагає читачеві не тільки почувати автора, бо кожного правдивого мистця, кожний читач підсвідомо почуває, але, що й головніше, зрозуміти його. Твір виховує душу, мистець-автор проймае серце — критик - мистець полонює розум. Гармонійне співділання розуму й серця — це головне завдання творчої критики.

Та, по словам вічного Ґете — мандрівник не винесе з Риму ніщо такого, чого передше до Риму зі собою не привіз.

Любити можна лише того, кому подарувалося любов.

А з чогож складається внутрішня вартість людини, як не з любови, як не з шляхетних поривів, святого обурення, творчої нестями? Хтож може розкидати жемчуги свойого таланту, як не багач-мистець, хтож чуває тоді, як інші сплять? Сірі люди цього не помічають, багато не завважує цеї нісенітниці, кажучи про життя, мовляв, воно нудне. А міжтим, в житті, так, як і в мистецтві, немає ні нудних, ні цікавих тем. Є тільки теми, що їх один подає цікаво, а другий нудно.

Треба мати широко розплющені чі й все бачити, все почувати. Щойно тоді ми зможемо охопити цілою своєю істотою те, що ми зможемо зрозуміти всі тайни мистецтва, які тільки тому є тайнами, що є прості й нескладні, як евангельські слова.

РЯТУНОК НА МОРЮ. — Патроля на фльотному бальоні системи „блимп" відкриває розбитків корабля, сторпедованого німецьким підводним човном. Розбитки плинуть на човні. Патроля спускає їм ладунок поживи й кави.

На долішній світлині, корабель прибережної сторожі, повідомлений патролею, підізджає до човна розбитків і перебирає їх на свій чердак.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

НА ЗДУШЕННЯ ФРАНЦІЇ вислав Гітлер князя Вальдека, команданта націстичної вибраної ґвардії. Він буде в Франції високим комісарем поліції.

YOUR ARMY

(This is the forty-ninth of a series of articles prepared by Army Information Service, 90 Church Street, New York City, covering the history of the Army and giving facts and figures on its organization.)

In time of war many statutes which affect the War Department and military personnel generally are suspended, and a failure to realize that such suspensions are in effect is likely to be confusing not only to the civilian population but to military personnel as well.

One of the effects of a state of war is to suspend the statute under which, in peace time, the benefits of the United States Employees' Compensation Act are extended to members of the Officers' Reserve Corps or of the Enlisted Reserve Corps of the Army, "who are physically injured in line of duty while on active duty, or traveling to or from such duty, or training without pay, or dying as a result of such physical injury." In time of war, for obvious reasons, no such benefits can be paid to reservists on active duty.

Another provision which goes by the board in war time is the one limiting tours of duty on foreign service to two years, and still another is the limitation of the period for which reserve officers may be kept on duty without their own consent. The limitation as to the employment of National Guard personnel in federal service, without the consent of such personnel, also is suspended during a state of war.

A state of war materially affects the administration of military law, especially as to the limitations on punishments which may be inflicted and the jurisdiction which may be exercised by courts martial. In time of peace the trial of a deserter is limited by the statute of limitations, but there is no limitation on trial for desertion in time of war, so that a man who deserts in time of war faces the possibility of passing the remainder of his life as a fugitive, subject to apprehension and trial for a capital offense. He is little better off than a fugitive murderer.

In time of peace the approval of the President is required before a death sentence imposed by a court martial can be executed. In time of war, only the approval of the highest commander in the particular military jurisdiction in which the trial is held is required. The two crimes most likely to warrant capital punishment — murder and rape—may not be tried by courts martial within the Continental United States or the District of Columbia in peace time. In war time they are triable by courts martial, and where committed in a theater of operations of an Army are more likely than not to be punished by death.

In time of war or in a national emergency the President is empowered to suspend certain provisions of law relating to wages and hours of laborers and mechanics engaged in production essential to the National Defense, and he also is empowered to make such regulations for the use of certain defense materials as may be required by the situation confronting the nation.

Certain legal provisions, presumably enacted for the preservation of primeval beauty, become inoperative when the nation is at war. One of these provisions is that public money shall not be spent on sites purchased for military use until consent of the state in which such lands lie is obtained and the title to the property is approved by the Attorney General of the United States. This statute was in line with the time-honored public attitude toward Nanional Defense. The terrain best suited for military training purposes usually is located in the sparsely populated, more or less undeveloped sections of the several states and the lands were either parts of state park reservations or capable of being included in such reservations. Nature lovers were concerned lest the use of such areas for purpose of military training might detract from the "wilderness" effect they sought to promote, so the War Department's freedom of action on acquiring training sites was limited by statute. In war there is no more limitation on the authority of the Army to occupy terrain necessary to its mission of defending the nation than there would be on the forces of an invader—who would be unlikely to concern himself with acquiring deed or title to any ground required for his activities.

Incidentally in war time the requirements of National Defense—particularly of the Panama Canal link in that defense—have priority over the requirements of naturalists and anthropoligists. Barro Colorado Island, in Gatun Lake, Canal Zone, has been considered a scientist's paradise for many years, and a law was passed providing that in time of peace the natural features of the island should be left undisturbed. With the United States at war, however, the Armed Forces of the United States have the right to make such installations on the island as may be deemed necessary to the National Defense—regardless of the possibility that disturbing of the natural features of the area may deprive scientists of some of their opportunities.

Many more examples of the changes brought about by war on the normal life of a nation are available, but spece does not permit the listing of them. It may be assumed however, that in modern war all statutes by which privileges have been granted to special groups or even to the public generally, or by which the freedom of action of the nation's armed Forces have been curtailed, will be suspended when the security of the nation, as indicated by the military situation, requires such suspension. Only the broad fundamental principles of right and justice can be expected to apply, and it should be remembered that when the safety of the nation is at stake it is sometimes difficult to determine where the rights of the individual end and the paramount rights of the whole people begin.

ІНФОРМАЦІЙНІ АҐЕНЦІЇ ПІД КОНТРОЛЕЮ АРМІЇ

ВАШИНҐТОН. — Доносять, що уряд плянує реорганізацію інформативних агенцій в той спосіб, щоб злити в одно тіло „Офіс Координації Інформацій" полк. Доанвана та „Офіс Фактів і Чисел", на чолі якого стоїть голова Конгресової Бібліотеки, Арчиболд Мек-Ліш. Нове тіло стоялоб під контролею та адміністрацією армії.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

КОРОТКІ ВІДПУСТКИ РЕКРУТАМ

Згідно з новим розпорядженням війни, рекрути можуть дістати за пять днів після приняття до війська коротку відпустку для полагодження своїх особистих або бизнесових справ.

Це нове розпорядження, яке було розіслано Головною Поборовою управою місцевим комісіям, вказує на нову лібералну поборову політику.

До недавна практикувалося так, що особи, які перейшли остаточний фізичний огляд у військових центрах, негайно приймалися до армії. Одначе ця практика спричинювала значні трудноші і для принятих і відкинутих мужчин.

Але відпустка може початись не пізнійше як за пять днів після призначення. Відпустка дається на десять днів, за виключенням тих випадків, коли рекрут мешкає далеко від розпредільних центрів. Тоді може бути уділена відпустка до 15 днів.

В новім розпорядженні про відпустки сказано:

„Місцеві комісії повинні подати до широкого відома про нове розпорядження та поінформувати рекрута, щоб він не позбувався своїх маєтків, або взагалі не робив важних рішень в своїх фінансових або особистих справах до остаточної акції Військової Екзамінаційної Комісії.

„Від місцевих поборових комісій вимагається, аби вони додавали до загальних списків рекрутів імена тих, для яких поручають дати відпустку. Відпустки напевно будуть уділені на поручення місцевих комісій".

Сирий шовк є одиноким важним текстильним матеріялоб, на який Японія є самовистарчальна.

ТАРЗАН, ч. 556. Порахунки до вирівнання.

Коли нагай свистав по плечах Тома, Тарзан піднявся та злісно проговорив до дозорця: „Почекай, я ніколи тобі цього не прощу".

„Не думаю, відповів зухвало адак. „Ці кайдани будуть держати тебе доки не прийде твоя смерть!"

І знова Тарзан приняв свій тягар та гірку долю мовчки. Його плян, щоб врятувати Зелю, провалився.

А бідна дівчина знаходилася у великій небезпеці. Бо ось-ось її мав схопити в свої руки злочинний Вилйено.